รายงาน
เรื่อง การสังเกตและวิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่น ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดประชาศรัทธาธรรม ต. ศรีภูมิ อ. กระสัง จ. บุรีรัมย์

เสนอ
อาจารย์สาวิตรี จันทร์โสภา

โดย
นางวนิดา ระฆังทอง
รหัสนักศึกษา 571031321204
ตอนเรียนที่ 3 ภาคปีการศึกษา 1/2561

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา การเล่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก รหัสวิชา 1071304
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

การสังเกตและวิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่นของเด็กปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดประชาศรัทธาธรรม ต.ศรีภูมิ อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดประชาศรัทธาธรรม เน้นหลักการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด มีเป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวตนของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งจะแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร คือ พื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอน พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว และพื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัยตามบริบทของชุมชนบ้านโคกสูง ต.ศรีภูมิ อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความสำคัญของมุมจัดประสบการณ์ภายในห้องเรียน

ชื่อของเล่น/ภาพ	ส่งเสริมพัฒนาการด้านใด	สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการการเล่น	สอดคล้องกับการทำงานของสมองส่วนหน้า EF	แนวคิดทฤษฎี
มุมหนังสือ	**ด้านร่างกาย :** การหยิบจับ พลิกหนังสือ เปิดหนังสือ ใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก **ด้านอารมณ์-จิตใจ :** เด็กมีความเพลิดเพลินกับรูปภาพหลากสีสรรค์ที่สวยงาม **ด้านสังคม :** เด็กอ่านหนังสือกับเพื่อน อ่านให้เพื่อนฟัง หรือชวนเพื่อนมาอ่านด้วยกัน **ด้านสติปัญญา :** ช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทักษะด้านภาษา สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น มีนิสัยรักการอ่านอ่านเมื่อโตขึ้น	**แนวคิดและทฤษฎีการเล่นร่วมสมัย** เน้นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผู้กล่าวถึงนั้นมีทั้งนักจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาด้านสังคมและวัฒนธรรม และนักจิตวิทยาที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์	**ทักษะสมอง EF ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน** (Working Memory) คือทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ	**Jean Piaget** ฌอง เพียเจต์ เชื่อว่า การเล่นที่มีกฎกติกาซึ่งพบตั้งแต่อายุ 4-12 ปี พัฒนาการทางด้านต่างๆจะเจริญขึ้นตามวุฒิภาวะ ทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดที่สลับซับซ้อนมากยิ่งยิ่ง มีความรู้ความสามารถในการจัดหมวดหมู่หรือประเภทของวัตถุและเหตุการณ์ต่างๆได้ตลอดจนพัฒนาการด้านภาษา เพื่อใช้สื่อความเข้าใจกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความสำคัญของมุมจัดประสบการณ์ภายในห้องเรียน(ต่อ)

ชื่อของเล่น/ภาพ	ส่งเสริมพัฒนาการด้านใด	สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการการเล่น	สอดคล้องกับการทำงานของสมองส่วนหน้า EF	แนวคิดทฤษฎี
มุมร้านค้า 	**ด้านร่างกาย :** การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการหยิบจับสิ่งของ และกล้ามเนื้อใหญ่ในการเคลื่อนไหวร่างกาย **ด้านอารมณ์-จิตใจ :** เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน **ด้านสังคม :** ส่งเสริมพัฒนาการ ด้านการเรียนรู้หน้าที่ของบุคคลต่างๆ การแสดงบทบาทสมมติที่มีอยู่ในสังคม ความมีระเบียบวินัยในตัวเอง มีการช่วยเหลือแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามจินตนาการ **ด้านสติปัญญา :** มีการสื่อสาร สนทนา	**แนวคิดและทฤษฎีการเล่นร่วมสมัย** เน้นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผู้กล่าวถึงนั้นมีทั้งนักจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาด้านสังคมและวัฒนธรรม และนักจิตวิทยาที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์	**ทักษะสมอง EF ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด** (Shift Cognitive Flexibility) คือความสามารถในการยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยึดตายตัว	**Jean Piaget** ฌอง เพียเจต์ เชื่อว่า พัฒนาการเล่นของเด็กแบบ symbolic play เกิดขึ้นเมื่อสติปัญญาของเด็กเพิ่มขึ้นตามวุฒิภาวะ เด็กจะเริ่มใช้ความคิดจินตนาการ มโนภาพเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเล่น สามารถเปลี่ยนคุณสมบัติของสิ่งต่างๆให้เป็นไปในรูปแบบที่หลากหลาย
มุมศิลปะ 	**ด้านร่างกาย :** มีการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ที่สามารถพัฒนาประสาทสัมพันธ์ระหว่างตากับมือได้ดี **ด้านอารมณ์-จิตใจ :** มีความรู้สึกที่ดีในผลงานของตนเอง **ด้านสังคม :** สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ **ด้านสติปัญญา :** ส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การรู้จักแก้ปัญหา	**แนวคิดและทฤษฎีการเล่นร่วมสมัย** เน้นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผู้กล่าวถึงนั้นมีทั้งนักจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาด้านสังคมและวัฒนธรรม และนักจิตวิทยาที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์	**ทักษะสมอง EF ด้านทักษะการใส่ใจจดจ่อ** (Focus) คือความสามารถในการใส่ใจจดจ่อ มุ่งความสนใจอยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่ง **ทักษะสมอง EF ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน** (Working Memory) คือทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ เด็กที่มีเวิร์กกิ้งเมมโมรีดี ไอคิวก็จะดีด้วย	**Roger & Sawyers** คอสบี โรเจอร์และเจเนท ซอว์เยอร์ส เชื่อว่า การเล่นแบบสร้างสรรค์ ที่เด็กนำดินเหนียว กระดาษ ไม้บล็อก มาสร้างผลงาน ซึ่งเมื่อเด็กเลิกเล่นแล้วยังคงเห็นผลงานที่เด็กสร้างไว้

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดประชาศรัทธาธรรม จัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบสถานศึกษาการจักต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆบริเวณสถานศึกษา มีลานที่กว้างไว้สำหรับให้เด็กวิ่งเล่น และปีนป่าย ฝึกกล้ามเนื้อมัดใหญ่ให้แข็งแรง โดยจัดไว้ 2 ส่วน คือ บริเวณลานด้านหน้าศูนย์ฯ และภายในตัวอาคาร สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

ชื่อของเล่น/ภาพ	ส่งเสริมพัฒนาการด้านใด	สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการการเล่น	สอดคล้องกับการทำงานของสมองส่วนหน้า EF	แนวคิดทฤษฎี
ศาลาโยกเยก	**ด้านร่างกาย :** ใช้กล้ามเนื้อใหญ่เคลื่อนไหว หรือโยกตัวให้อุปกรณ์เคลื่อนที่ ฝึกการทรงตัวที่ดี **ด้านอารมณ์-จิตใจ :** มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถแสดงความรู้สึกตามอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม **ด้านสังคม :** เด็กเล่นร่วมกันกับเพื่อน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีผู้นำผู้ตามที่ดีมี **ด้านสติปัญญา :** เด็กมีความสามารถคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้	**แนวคิดและทฤษฎีแบบดั้งเดิม** ที่เกี่ยวข้องในส่วนของทฤษฎีพลังงานเหลือใช้ เชื่อว่า สิ่งมีชีวิตสร้างพลังงานตลอดเวลา โดยพลังงานส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในการทำงานและเมื่อมีพลังงานเหลือก็จะถูกนำไปใช้ในการเล่น เช่นเอวันที่ฝนตกเด็กเรียนอยู่แต่ในห้อง เด็กจะมีพลังงานเก็บสะสมมาก ทำให้เด็กซน เมื่อมีโอกาสวิ่งเล่นเต็มที่ ก็จะปลดปล่อยพลังงานออกมา	**ทักษะสมอง EF ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด** (Shift Cognitive Flexibility) คือความสามารถในการยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยึดตายตัว **ทักษะสมอง EF ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน** (Working Memory) คือทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ	**Karl Gross** คาร์ล กรูส เชื่อว่า อินทรีย์จะใช้พลังงานไปประกอบกิจกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการอันได้แก่การทำงาน หรือเพื่อไปประกอบกิจกรรมที่ไม่มีเป้าหมายอันได้แก่การเล่น

ตารางแสดงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน (ต่อ)

ชื่อของเล่น/ภาพ	ส่งเสริมพัฒนาการด้านใด	สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการการเล่น	สอดคล้องกับการทำงานของสมองส่วนหน้า EF	แนวคิดทฤษฎี
บ่อทราย 	**ด้านร่างกาย :** เด็กใช้กล้ามเนื้อใหญ่และเล็กทำงานร่วมกัน คือ ใช้มือ นิ้วมือ ในการหยิบจับ สร้างผลงาน และใช้กล้ามเนื้อใหญ่เคลื่อนไหวร่างกาย **ด้านอารมณ์-จิตใจ :** เด็กสามารถควบคุมอารมณ์ได้ **ด้านสังคม :** เด็กเล่นรวมกับเพื่อน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้เพื่อน **ด้านสติปัญญา :** ส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นจินตนาการ การชั่ง การตวง การคาดคะเน แสดงความรู้สึกของตนออกมาเป็นรูปสัญลักษณ์	**แนวคิดและทฤษฎีการเล่นร่วมสมัย** เน้นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ผู้กล่าวถึงนั้นมีทั้งนักจิตวิเคราะห์ นักจิตวิทยาด้านสังคมและวัฒนธรรม และนักจิตวิทยาที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์	**ทักษะความจำที่นำมาใช้งาน** (Working Memory) คือทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ เด็กที่มีเวิร์กกิ้งเมมโมรีดี ไอคิวก็จะดีด้วย **ทักษะการยืดหยุ่นความคิด** (Shift Cognitive Flexibility) คือความสามารถในการยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยึดตายตัว	**Sutton-Smith** ซัททัน-สมิทธ์ เชื่อว่าการเล่นเป็นเรียนของเด็ก การเล่นสร้าง หมายถึง การที่ผู้เล่นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆกัน ที่การวางกฎเกณฑ์การเล่นโดยกำหนดบทบาทของผู้เล่นใหม่หรือเปลี่ยนแปลงจากเดิม
เครื่องเล่นสนาม 	**ด้านร่างกาย :** ส่งเสริมพัฒนาการให้กล้ามเนื้อใหญ่ แขนขาแข็งแรง มีทักษะการเคลื่อนไหวให้คล่องแคล่ว มั่นคง ฝึกการทรงตัว **ด้านอารมณ์-จิตใจ :** เกิดความกล้าหาญ **ด้านสังคม :** ฝึกความมีน้ำใจ และมีจิตสาธารณะ **ด้านสติปัญญา :** การตัดสินใจ จากสถานการณ์จริง	**แนวคิดและทฤษฎีแบบดั้งเดิม** ที่เกี่ยวข้องในส่วนของทฤษฎีพลังงานเหลือใช้ เชื่อว่า สิ่งมีชีวิตสร้างพลังงานตลอดเวลา โดยพลังงานส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในการทำงานและเมื่อมีพลังงานเหลือก็จะถูกนำไปใช้ในการเล่น เช่นเอวันที่ฝนตกเด็กเรียนอยู่แต่ในห้องเด็กจะมีพลังงานเก็บสะสมมาก ทำให้เด็กซน เมื่อมีโอกาสวิ่งเล่นเต็มที่ ก็ะปลดปล่อยพลังงานออกมา	**ทักษะสมอง EF ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด** (Shift Cognitive Flexibility) คือความสามารถในการยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ยึดตายตัว **ทักษะสมอง EF ด้านทักษะความจำที่นำมาใช้งาน** (Working Memory) คือทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ เด็กที่มีเวิร์กกิ้งเมมโมรีดี ไอคิวก็จะดีด้วย	**Karl Gross** คาร์ล กรูส เชื่อว่า อินทรีย์จะใช้พลังงานไปประกอบกิจกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการอันได้แก่การทำงาน หรือเพื่อไปประกอบกิจกรรมที่ไม่มีเป้าหมายอันได้แก่การเล่น

อ้างอิง

จุฬินฑิพา นพคุณ และคณะ. (2561). **การเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก**. กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

สำนักงานกองทุนสนับสนุน. **รู้จัก 'EF' ทักษะฝึกสมองบ่มเพาะ 'ลูกน้อย'**. สืบค้นวันที่ 16 มิถุนายน 2561, จาก Google. http://www.thaihealth.or.th/Content/30630-รู้จัก%20'EF'%20ทักษะฝึกสมองบ่มเพาะ%20'ลูกน้อย'.html